

Гавриленко О. І.

*аспірантка Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ*

Науковий керівник:

Долгорученко К.О.,

*доцент кафедри теорії
та історії держави і права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

ПОЛІТИКО-ПРАВОВА ІДЕОЛОГІЯ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ: ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Основоположною ціллю вітчизняної правової ідеології є нормативно-правове, соціально-політичне та ідеологічне конструювання правової дійсності, що відображає правову думку, політичні реалії, національні інтереси та формує політичний імідж держави як всередині, так і на міжнародній арені.

Більшість українських науковців розглядають політико-правову ідеологію як складову суспільної правової свідомості, що має вияв, передусім, на теоретичному рівні, оскільки є формою теоретичного знання про державу і право.

Науковець М. Недюха під поняттям політико-правової ідеології розуміє сукупність концептуально обґрунтованих ідей, принципів і положень, стимулів і мотивів, морально-етичних і правових норм, що сприяють зміцненню й утвердженню правомірних засад інноваційно-технологічного забезпечення функціонування держави і суспільства, позиціонування країни в європейському і світовому просторі [1, с.91].

П. Рабінович у межах цієї дефініції розуміє самостійний політико-правовий феноменом, функціональним призначенням якого є визначення ролі права як засобу унормування життєдіяльності держави, суспільства, громадян країни в їх підпорядкуванні завданням, цілям процесу соціальних змін [4, с.189].

Науковець доводить, що за формою відображення соціально-політичної дійсності означений вид ідеології уособлює собою консенсус, який досягається на засадах осягнення сутності норми права та її реалізації як формально обов'язкового правила фізичної поведінки, що має загальний характер, устанавлюється або санкціонується державою з метою регулювання суспільних відносин та забезпечується відповідними державними гарантіями її (норми права) реалізації [4, с.190].

Враховуючи вищезазначене, основними функціями політико-правової ідеології є:

- реалізація впливу на формування і розвиток правової, політичної і моральної свідомості суспільства та кожного індивіда;
- формуванню уявлень, позицій, принципів, ідей щодо вдосконалення суспільно-політичних та правових відносин, норм та інститутів;
- піднесення престижу та авторитету держави, права, національного законодавства.

Таке розуміння функціонального призначення політико-правової ідеології, на думку М. Недюхи, дещо обмежує її теоретико-методологічний потенціал у частині визначення пріоритетів утвердження України як суверенної, демократичної, соціальної країни, правової держави та громадянського суспільства [2, с.27].

Так, зокрема автор вважає, що політико-правова ідеологія має:

- а) визначати цілі соціального розвитку, а також правові засади їх досягнення;
- б) концептуально обґрунтовувати генезу вітчизняного законодавства;
- в) формувати правові механізми регулювання відносин як усередині влади, так і суспільних відносин, правові регулятори функціонування країни, держави і суспільства як єдиного простору, який функціонує та розвивається відповідно до вимог, запитів і потреб національних інтересів;
- г) висвітлювати тенденції процесу змін українського суспільства в частині політико-правового забезпечення його функціонування;
- д) здійснювати правову оцінку соціально-політичній ситуації з позиції наближення до соціальної мети, стандартів рівня й якості життя, соціального порядку і справедливості [1, с.89].

Таким чином, будь-яка держава має здійснювати свою ідеологічну функцію, завдання якої полягають у морально-правовій і ціннісній консолідації суспільства, зняття соціально-політичного напруження в суспільстві, легітимації державної влади. Політико-правова ідеологія забезпечує ідейну цілісність вітчизняного правового простору, забезпечує процес продукування та застосування закону, в цілому, якісне нормативно-правове регулювання соціальних відносин.

1. Недюха М. Правова ідеологія українського суспільства: інноваційний потенціал процесу соціальних змін. Політичний менеджмент. №59. 2013. С. 86 - 94

2. Недюха М. Світоглядно-теоретичні засади правової ідеології. Віче. 2009. № 21. С. 27-30.

3. Політико-правова система України: курс лекцій / під. ред. В. Кириченко, В. Орлянського. Запоріжжя. 2016. 204 с.

4. Рабінович П. Норма права. Юридична енциклопедія / редкол. : Ю. Шемшученко (голова редкол.) [та ін.]. Т. 4. Київ. 2002. С. 189–190.